

NESLYŠNO

AUTORKA BESTSELLEROVÝCH SÉRIÍ
VAMPÝRSKÁ AKADEMIE & POKREVNÍ POUTA

RICHELLE
MEAD

NEŠLYŠNO

RICHELLE
MEAD

2016

Copyright © 2015 by Penguin Random House LLC
Translation © 2016 by Jan Netolička

Veškerá práva vyhrazena. Žádná část tohoto díla nesmí být reprodukována ani elektronicky přenášena či šířena bez předchozího písemného souhlasu majitele autorských práv.

Z anglického originálu SOUNDLESS,
vydaného nakladatelstvím Razorbill, an Imprint of Penguin Young
Readers Group, a division of Penguin Random House LLC, 2015,
přeložil Jan Netolička
Jazyková redaktorka: Hana Pernicová
Korektura: Milena Nečadová
Sazba písmem Minion Pro: Rajka Marišinská a Jiří Ryška
Obálka: Rajka Marišinská
Vydání první
Vydalo nakladatelství DOMINO, Na Hradbách 3, Ostrava 1,
v březnu 2016

ISBN 978-80-7498-111-1

KAPITOLA 1

MOJE SESTRA MÁ POTÍŽE a já mám jen pár minut na to, abych jí pomohla.

Ona ten problém nevidí. V poslední době jí vůbec dělá potíže vidět, a to je ten problém.

Tvé tahy štětcem jsou mimo, znakuju jí. Linky jsou křivé a netrefila jsi několik odstínů.

Čang Ťing odstupuje od plátna. Její tvář se na okamžik rozjasňuje překvapením, místo něj se tam však vzápětí usazuje zoufání. Těchhle chyb se nedopustila poprvé. A vtíravé instinkty mi našeptávají, že ani naposledy. Stručným gestem ji vybízím, aby mi podala štětec a barvy. Váhá a rozhlíží se po dílně, aby se ujistila, že se žádný z našich kolegů nedívá. Všichni jsou ale zcela pohlceni vlastními plátny. Žene je kupředu vědomí, že každou chvíli dorazí mistři, aby zhodnotili naši práci. Pocit naléhavosti, který cítí, je téměř hmatatelný. Znovu ji posunkem prosím, tentokrát naléhavěji, a Čang Ťing mi podává své nástroje a dělá mi místo, abych se mohla pustit do práce.

S rychlostí blesku se vydávám na cestu jejím plátnem a opravuji nedokonalosti. Vyhlažuji neobratné tahy štětcem,

zesiluji příliš slabé linky a pískem vymazávám místa, kam se vpilo příliš mnoho inkoustu. Nechávám se pohltnout kaligrafií stejně, jako mě vždy pohltní jakékoli umění. Ztrácím pojem o světě kolem sebe a vlastně ani nevnímám, co její práce říká. Teprve když skončím a o krok ustupuji, abych zkontrolovala své dílo, uvědomuji si, jaké zprávy vlastně zaznamenávala.

Smrt. Hladomor. Slepota.

Další pochmurný den v naší vesnici.

Na to se však zrovna teď nemohu soustředit, neboť naši mistři mají každou chvíli přijít. *Děkuji, Fej*, znakuje mi Čang Ťing a vzápětí si ode mne bere své nástroje. Rychle přikyvují a pak spěchám k vlastnímu plátnu na druhé straně místnosti, právě v okamžiku, když chvění podlahy ohlašuje příchod starších. Zhluboka se nadechnu, ráda, že jsem znovu zachránila Čang Ťing před problémem. S úlevou však přichází i děsivé zjištění, že už to nemohu déle popírat: zrak mé sestry se zhoršuje. Naše vesnice se smířila s tichem, když naši předkové z neznámých důvodů před mnoha generacemi přišli o sluch, ale pohroužit se do temnoty? Tenhle osud nás všechny děsí.

Podobné myšlenky musím dostat z hlavy a nasadit chladnou tvář, protože moji mistři začínají procházet kolem řad pláten. Ve vesnici je šest starších a každý dohlíží nejméně na dva učedníky. Většina starších také ví, kdo je nahradí, a vzhledem k tomu, že kolika nehodám zde dochází, a také vzhledem k počtu nemocných je vycvičení náhradníků nezbytným opatřením. Někteří učedníci stále ještě soutěží o to, kdo se stane nástupcem konkrétního mistra, ale já se o své místo nebojím.

Mistr Čchen teď jde ke mně a já se hluboce ukláním. Jeho tmavé oči, navzdory pokročilému věku stále pronikavé a bdělé, se dívají na malbu za mnou. Je oblečen do modré

stejně jako my všichni, avšak roucho, které má přes kalhoty, je delší než roucha učedníků. Sahá mu téměř až ke kotníkům a je lemované tmavě fialovou hedvábnou nití. Pokaždé tu výšivku studuji, zatímco kontroluje mé dílo, a nikdy mne to neomrzí. V našem každodenním životě je samá šed' a tahle hedvábná výšivka představuje vzácné a zářící místo. Jakákoli látka je tady u nás luxus. Lidé mají co dělat, aby zajistili dost jídla. Když si prohlížím fialovou nit mistra Čchena nyní, myslím na staré příběhy o králích a šlechticích, kteří chodívali oděni do hedvábí od hlavy k patě. Na chvíli se v té představě ztrácím a ona mě přenáší pryč z této dílny, až nakonec zamrám a neochotně se vracím ke své práci.

Mistr Čchen stojí prakticky nehybně, zatímco vstřebává mou kresbu, a jeho výraz je nečitelný. Zatímco Čang Ťing dnes malovala děsivé zprávy, mým úkolem bylo znázornit naši poslední dodávku jídla, v níž se ke všeobecnému překvapení objevily i ředkvičky. Konečně mistr rozpojuje ruce, které až doteď držel založené na břiše. *Zachytila jste i nedokonalosti na slupce těch ředkviček, znakuje. Takového detailu by si všiml jen málokdo.*

Taková slova jsou z jeho úst velkou pochvalou. *Děkuji vám, mistře*, odpovídám a znovu se ukláním.

Přesouvá se, aby zkontroloval práci své druhé učednice, dívky jménem Ťin Luan. Ta na mne vrhá závistivý pohled, ale vzápětí se také klaní svému mistrovi. Nikdy nebylo pochyb, kdo je jeho oblíbenou studentkou, a já si uvědomuji, jak ji musí frustrovat pocit, že i kdyby se rozkrájela, nikdy nebude ta první. Jsem jedna z nejlepších umělkyn v naší skupině a všichni to víme. Nikomu se za svůj úspěch neomlouvám, obzvláště když jsem si ho tak tvrdě vydřela.

Dívám se na druhou stranu místnosti, kde mistryně Lien se stejně nečitelným výrazem jako můj mistr vstřebává kaž-

dičkový detail plátna mé sestry. Uvědomuji si, že tajím dech a že jsem mnohem nervóznější, než jsem byla při kontrole svého vlastního díla. Čang Ťing vedle ní je bledá a já vím, že jsme se sestrou připraveny čelit témuž – nařčení, že jsme mistryni podvedly a zatajily zhoršující se zrak Čang Ťing. Mistryně Lien setrvává u plátna mnohem déle než mistr Čchen, ale nakonec krátce souhlasně přikyvuje a přechází ke svému druhému učedníkovi. Čang Ťing viditelně spadl kámen ze srdce.

Znovu jsme je podvedly, ale ani z tohohle nedokážu mít špatný pocit. Jde přece o budoucnost Čang Ťing. Kdyby starší zjistili, že se jí zhoršuje zrak, téměř s jistotou by přišla o post učednice a poslali by ji do dolů. Už jen z té představy se mi svírá hrud'. V naší vesnici existují prakticky jen tři povolání: umělci, horníci a zásobovači. Naši rodiče byli horníci. Zemřeli mladí.

Když jsou konečně všechny kontroly provedeny, nastává čas na ranní hodnocení. To dnes podává mistryně Lien, která v místnosti vystupuje na stupínek, aby jí všichni shromáždění viděli na ruce.

Vaše práce je uspokojivá, začíná. Tohle je obvyklé konstatování a my se všichni klaníme. Když znovu zvedneme hlavu, pokračuje. Nikdy nezapomeňte, jak je naše práce zde důležitá. Jste součástí starobylé a ušlechtilé tradice. Brzy vyjdeme do vesnice a započneme naše denní pozorování. Víím, že doba je těžká. Ale pamatujte, že nám nepřísluší do ničeho zasahovat.

Odmlčuje se a pohledem krátce zavítá ke každému z nás a my souhlasně přikyvujeme, neboť tenhle koncept nám byl vštěpován se stejnou intenzitou jako naše umění. Zasahovat znamená narušovat přirozený chod vesnice a zároveň narušovat přesnou práci těch, kdo zaznamenávají. Musíme být jen nezúčastnění pozorovatelé. Malovat každý den nejnověj-

ší zprávy je v naší vesnici tradicí už od doby, kdy naši lidé před několika staletími přišli o sluch. A mně říkali, že dokonce i předtím novinky vyvolával městský trubač nebo se jednoduše předávaly ústně mezi lidmi. Já ale vlastně ani nevím, co to znamená “vyvolávat”.

Pozorujeme a zaznamenáváme, opakuje mistryně Lien. Je to posvátné poslání, které plníme již celá staletí, a zpronevěřit se mu znamená zpronevěřit se své službě i celé vesnici. Naši lidé tyto záznamy potřebují, aby věděli, co se kolem nich děje. A naši potomci budou tyto záznamy potřebovat, aby pochopili, jak to chodí od nepaměti. Nyní půjdeme na snídani a potom zhodnotíte, co jste se naučili.

Znovu se ukláníme a pak se dereme z dílny směrem k jídelně. Naše škola se jmenuje Paví dvůr. Toto jméno si s sebou přinesli naši předkové ze šťastnějších a vzdálených částí Pej-kua ležících za horami. Má vyjadřovat uznání krásy, kterou tvoříme za zdmi naší školy. I když zaznamenáváme jen ty nejzákladnější informace – jako třeba dodávku ředkviček –, musí být naše práce bezvadná a hodná uchování i do budoucnosti. Dnešní práce bude brzy vystavena v centru naší vesnice, ale nejprve si můžeme dopřát krátkou přestávku.

Sedíme s Čang Ťing se zkříženýma nohama na podlaze u nízkého stolku a čekáme na jídlo. Přicházejí služebníci a pečlivě odměřují naši jáhlovou kaši, aby všichni učedníci dostali rovný díl. Každý den snídáme totéž, a i když toto jídlo dokáže zahnat hlad, nikdy nemám pocit, že bych byla naježená. Jenomže stále je to víc, než dostávají horníci a zásobovači, takže musíme být vděční.

Čang Ťing na chvíli přestává jíst. *Už se to nestane, znakuje mi. Myslím to vážně.*

Přestaň, odpovídám. Tohle téma tady nesmí ani natuknout. A navzdory svým smělym slovům má ve tváři strach,

který mi prozrazuje, že jim ani ona sama nevěří. V naší vesnici se o slepotě mluví čím dál častěji a její příčiny jsou stejně záhadné jako hluchota, která postihla naše předky. Obvykle ale oslepnou jen horníci, což dělá ze současného stavu Čang Ťing ještě větší záhadu.

Z myšlenek mě vytrhává jakýsi pohyb na okraji mého zorného pole. Zvedám hlavu a vidím, že také ostatní učedníci přestali jíst a upírají pohledy ke dveřím vedoucím z jídelny do kuchyně. Stojí tam hlouček služebníků a je jich víc, než jsem zvyklá vídat. Většinou jsou si totiž vědomi svého nižšího společenského postavení a snaží se nám neplést pod nohy.

Ze dveří vychází žena, v níž poznávám šéfkuchařku, a žene před sebou malého chlapce. „Kuchařka“ je velmi nadnesený výraz, protože máme velmi málo jídla a moc se toho s ním dělat nedá. Navíc má tahle paní na starosti všechny služebníky v Pavím dvoře. Trhnu sebou, když dává chlapci tak silný pohlavek, že chudák padá na zem. Už jsem ho tu párkrát zahlédla, obvykle dělal tu nejhorší úklidovou práci. Mezi oběma nyní probíhá frenetická znaková výměna názorů.

... myslel, že tě nechytí? ptá se ho kuchařka. Jak tě to vůbec mohlo napadnout, vzít si víc, než je tvůj příděl?

To nebylo pro mě! odpovídá jí chlapec. Bylo to pro rodinu mé sestry. Mají hlad.

Všichni máme hlad, odsekává kuchařka. Ale to neznamená, že budeme krást.

Prudce se nadechuji, neboť mi právě došlo, co se vlastně stalo. Krádež jídla je jeden z nejzávažnějších zločinů, jakého se u nás člověk může dopustit. Skutečnost, že k ní došlo v řadách našich služebníků, kteří mají obvykle více jídla než zbytek vesnice, je navíc obzvláště šokující. Chlapec se s námahou staví zpátky na nohy a odvážně čelí kuchařčině vzteku.

Je to hornická rodina a jsou nemocní, říká chlapec. Už tak dostávají horníci méně jídla než my, a když nepracují, ještě jim sníží příděl. Jenom jsem chtěl, aby to bylo spravedlivé.

Kuchařčin tvrdý výraz mi říká, že s ní ani tohle nepohnulo. Tak teď jim můžeš v dolech pomoci. Tady pro zloděje není místo. Než uklidíme nádobí od snídaně, ať jsi pryč.

Chlapec se při těchto slovech hrouťí a ve tváři se mu zračí zoufalství. Prosím, neposílejte mě s nimi pracovat. Omlouvám se. Vynahradím vám všechno, co jsem vzal, vzdám se svého přídělu. Už se to nestane.

Vím, že už se to nestane, bere ho kuchařka za slovo. Stroze kyne hlavou dvěma urostlejšími služebníky a ti berou ubohého hochu pod paži a táhnou ho z jídelny. Snaží se jim vymanit ze sevření a protestovat, ale proti dvěma nemá šanci. Kuchařka se za ním bez jakýchkoli emocí ve tváři dívá, zatímco my ostatní zíráme s otevřenou pusou. Když je chlapec pryč, mizí kuchařka a služebníci, kteří nemají práci s naší snídaní, zpátky v kuchyni. Vyměňujeme si s Čang Ťing pohled. Jsme v takovém šoku, že nejsme schopné slova. Ten služebník si jednou slabou chvilkou udělal život nesmírně složitějším – a nebezpečnějším.

Po snídani a po návratu do dílny nejsme schopni se bavit o ničem jiném než o té krádeži. Chápeš to? ptá se mě kdosi. Jak si mohl dovolit dát naše jídlo horníkovi!

Kluk, který mi tohle řekl, se jmenuje Šeng. Stejně jako já je jedním z nejlepších umělců na Pavím dvoře. Na rozdíl ode mě pochází z rodiny umělců a mistrů. Myslím, že někdy zapomíná, že Čang Ťing a já jsme první v naší rodině, kdo se dostal takhle vysoko.

Rozhodně je to hrozné, odpovídám neutrálně. Neodvažují se dát najevo, co si skutečně myslím – že sama pochybují o tom, jestli je jídlo rozdělováno spravedlivě. Už dávno jsem

se naučila, že jestli si chci udržet svou pozici v Pavím dvoře, musím se vzdát veškerého soucitu s horníky a jednoduše se na ně dívat jako na základní pracovní sílu naší vesnice. Nic víc.

Zaslouhuje horší trest než propuštění, prohlašuje Šeng hrozivě. Vedle výtvarného nadání má ještě dar zdravého sebevědomí, díky němuž ho lidé následují, takže mě nepřekvapuje, že nyní vidím, jak několik učedníků stojících poblíž souhlasně přikyvuje. Šeng povzbuzen jejich souhlasem hrdě zvedá hlavu a dává na odiv ušlechtilé lícní kosti. Většina zdejších dívek zde by se rovněž shodla na tom, že je to ten nejhezčí kluk ve škole, ale na mě nikdy nějak zvlášť nezapůsobil.

Doufám, že tohle se brzy změní, protože se čeká, že se jednou vezmeme.

Drze a s vědomím, že zřejmě dělám chybu, se ptám: *Ty si nemyslíš, že ho k tomu donutily okolnosti? Vždyť chtěl pomoci nemocné rodině.*

To není omluva, prohlašuje Šeng neoblomně. *Všichni tady vydělávají, kolik si zaslouží – nic víc, nic míň. To je rovnováha. Když nejsi schopná plnit své povinnosti, nemůžeš čekat, že tě někdo bude krmit. Nebo ty si to nemyslíš?*

Z jeho slov mě bolí srdce. Nejsem schopna se ubránit letmému pohledu směrem k Čang Ťing, která kráčí po mém druhém boku, a teprve pak se obracím zpátky k Šengovi. *Ano*, odpovídám chladně. *Samozřejmě, že souhlasím.*

My všichni učedníci začínáme balit svá plátna, abychom je přenesli na oči ostatním vesničánům. Některá jsou ještě mokrá a je třeba s nimi manipulovat obzvláště opatrně. Když vycházíme ven, slunce už je nad obzorem a slibuje teplý a jasný den. Září na zelené listí stromů roztroušených po vesnici. Jejich koruny vytvářejí příkrov, který vrhá příjemný stín na většinu cesty do středu vesnice. Sleduji, jak světlo prochá-

zející mezi listy vytváří na zemi různé vzory. Často mě napadá, že bych se ty světelné skvrny pokusila namalovat, jen kdybych k tomu dostala příležitost. Ale ta asi nikdy nepřijde.

Taky bych ráda namalovala hory. Ty nás obklopují kolem dokola a naše vesnice leží na jedné z těch nejvyšších. Nabízí se nám ohromující výhled, ale zároveň to představuje spoustu problémů. Tenhle vrchol je ze tří stran rámován strmými skalními stěnami. Naši předkové sem před staletími přišli průsmykem z druhé strany hory, kde se všude kolem rozprostírala úrodná údolí dokonalá pro pěstování jídla. Zhruba ve stejnou dobu, kdy místní lidé přišli o sluch, zatarasila průsmyk řada sesuvů, která jej zavalila balvany a kusy skal mnohem většími než člověk. Naši lidé zde zůstali uvězněni a odříznuti od možnosti pěstovat jakékoli plodiny.

V té době uzavřeli dohodu s městem na úpatí hory. Každý den většina obyvatel naší vesnice pracuje v dolech a těží hromady drahých kovů. Naši dodavatelé dopravují kov do města lanovkou vedoucí po úbočí. Výměnou za kov nám z města posílají jídlo, které si sami nejsme schopni jinak zajistit. Dohoda fungovala až do doby, kdy někteří horníci začali ztrácet zrak a nemohli dál pracovat. Když dodávky kovů klesly, snížilo se adekvátně i množství jídla posílaného nahoru.

Zatímco se naše skupinka blíží k centru vesnice, vidím, jak se horníci chystají do práce, oblečení v ošuntělých šatech a s únavou vrytou hluboko do tváře. V dolech pomáhají dokonce i děti. Ty teď kráčí vedle svých rodičů a někdy dokonce společně se svými prarodiči.

V samotném srdci vesnice nacházíme ty, kteří přišli o zrak. Ztráta zraku i sluchu z nich udělala žebráky, kteří se tisknou jeden k druhému a čekají na svou denní almužnu. Bez hnutí sedí s miskami v rukou, obrání o schopnost komunikovat se světem, odsouzení čekat, jestli neucítí jemné vib-

race v zemi, podle nichž poznají, že by se mohl blížit někdo, kdo jim dá trochu jídla. Právě teď vidím jednoho zásobovače, který každému žebrákovi vkládá do misky polovinu housky. Vzpomínám si, že jsem o těchto houskách četla, když je před několika dny přivezli. Už tehdy byly suché a na většině z nich se dokonce objevovala plíseň. Jenomže my si nemůžeme dovolit vyhazovat žádné jídlo. Ta polovina housky je zřejmě vše, co žebráci až do setmění dostanou, tedy pokud se s nimi někdo nerozdělí o svůj příděl. Z toho pohledu se mi zvedá žaludek a já musím odvrátit zrak a upřít ho směrem, kterým kráčíme, k pódiu, kde už dělníci odstraňují včerejší záznamy.

Najednou mé oči přitáhne zákmit čehosi zářivě barevného a já vidím, jak na větev stromu stojícího kousek od prostranství dosedá modrý drozd. Jeho jasná barva mě přitahuje stejně jako hedvábný lem roucha mistra Čchena. Zatímco obdivuji, jak se drozdovo peří modře leskne, pták na pár vteřin otevírá zobák a jakoby v očekávání se rozhlíží kolem sebe. Netrvá dlouho a vedle něj dosedá mnohem obvyčejnější samička. Užasle na ně hledím a snažím se pochopit, co se právě stalo. Jak ji k sobě přivábil? Jak jí vůbec dokázal něco sdělit, když ho ani neviděla? Z knih vím, že když otevřel zobák, něco se stalo, že jí „zazpíval“ a tím ji k sobě přilákal, i když musela být poměrně daleko.

Kdosi mě štouchá do ramene, což mi říká, že je načase vrátit se do reality. Naše skupinka už došla ke stupínku uprostřed vesnice a většina vesničanů už čeká na naše dílo. Stoupáme po schodech na pódium a věšíme svá plátna. Tohle už jsme dělali mnohokrát a každý ví, co má dělat. Co ještě v dílně bylo jen sbírkou ilustrací a kaligrafie, nyní společně vytváří koherentní malbu znázorňující všem shromážděným všechno, co se včera ve vesnici stalo. Věším své ředkvičky

a šourám se společně s ostatními učedníky zpátky dolů a prohlížím si tváře těch, kteří čtou záznam. Vidím, jak vraští čela a vrhají na malbu temné pohledy. V nejnovějších zprávách je spousta slepoty a hladu. Ředkvičky to nezachrání. Jako umělecké dílo je tenhle záznam možná dokonalý, ale dokonalost je zcela ztracena ve špatných zprávách.

Někteří lidé dokonce znakují proti zlu a dělají gesto, kterým se snaží zahnat smůlu. Mně to připadá marné, ale horníci jsou extrémně pověřiví. Věří, že o půlnoci vesnicí bloudí duchové a že mlha halící naši horu je božím dechem. Jedním z jejich nejpoblárnějších příběhů je ten, jak naši předkové přišli o sluch, když se magické bytosti nazývané pchi-siou odebraly k hlubokému spánku a chtěly, aby v horách bylo ticho. Jako malá jsem těmhle příběhům také věřila, ale díky vzdělání v Pavím dvoře vidím nyní svět mnohem pragmatičtěji.

Horníci a zásobovači se pomalu odvracejí od záznamu a vydávají se na cestu do zaměstnání. Mistr Čchen znakuje k nám učedníkům: *Jděte na svá místa. A pamatujte si: pozorujte, nezasahujte.*

Vydávám se za ostatními a pak si všímám, že mistrová Lien stoupá po schodech na pódium, kde stále visí náš záznam. Vypadá to, že celé dílo znovu hodnotí a s nekonečnou pečlivostí zkoumá každý znak. Taková důslednost není ani trochu běžná. Ostatní učedníci už odešli, ale já nejsem schopna se pohnout. Musím zjistit, co dělá.

Ještě chvíli tam stojí, a když se konečně odvrací, zachytává můj pohled. Otáčím se a vidím za sebou stát Čang Ťing s rukama nervózně sevřenými v pěst. Mistrová Lien schází z pódia. *Jděte na své místo*, znakuje. Hedvábná nit, která lemuje její roucho, je rudá, a když prochází kolem mě, úplně se zaleskne.

Nasucho polykám, беру Čang Ťing za loket, otáčím ji od pódia a vedu ji pryč od slepých žebráků. Sama sobě připomínám, že to jsou většinou staří horníci. Ona přece není jako oni. Ani trochu není jako oni. Jdeme vedle sebe a já jí tisknu ruku.

Uzdraví se, přesvědčuji sama sebe. Nedovolím, aby se z ní stala jedna z nich.

Opakuji si tahle slova stále dokola, zatímco procházíme kolem žebráků, ale ani ona nedokáže vymazat propadlé obličej a prázdné, bezútěšné pohledy.

KAPITOLA 2

BRZY SE DOSTÁVÁME K ÚZKÉ STEZCE, která se od-
děluje od hlavní silnice vedoucí napříč vesnicí, a já kynu hla-
vou směrem k ní. Čang Ťing odpovídá rovněž přikývnutím
a zahýbá na pěšinu.

Nejdeme po ní dlouho, když se z nedalekého lesa neče-
kaně vynoří skupina lidí. Je to Šeng s dvěma kluky obleče-
nými v hávech zásobovačů. Někoho mezi sebou táhnou a já
poznávám služebníka z naší školy, kterého prve chytili, jak
krade jídlo. Vedle modřin, které už měl od kuchařky, má dal-
ší čerstvé a z rozjařených pohledů ostatních soudím, že další
mají zřejmě ještě přijít. Chápu, že na něj asi mají vztek za to,
co udělal, ale když vidím, jakou jim dělá radost působit mu
bolest, dělá se mi zle. Čang Ťing se vyděšeně krčí a couvá,
protože se nechce dostat do žádné pře. Ví, že bych měla
udělat totéž, ale nemůžu. Dělán krok vpřed, připravená říct,
co si myslím.

Než se však k tomu dostanu, vráží do mě jiná osoba že-
noucí se kolem mě. Ten člověk má na sobě prosté šaty hor-
níka a rázným krokem se staví do cesty Šengovi a ostatním.

Když si uvědomuji, kdo je onen nový příchozí, tajím dech a mám pocit, jako by se mi pod nohama pohybovala zem. Skoro nedokážu udržet rovnováhu.

Je to Li Wej.

Co to tady děláte? oboří se na ně.

Šeng se na něj dívá s úšklebkem. *Dáváme mu lekci.*

Tak se na něj pořádně podívejte, odpovídá Li Wej. *On už lekci dostal. Ani se neudrží na nohou.*

To nestačí, namítá jeden ze Šengových kamarádů zásobovačů. *Chceš nám tvrdit, že by mu to mělo projít? Ty si myslíš, že je v pořádku, že kradl jídlo?*

Ne, odpovídá Li Wej. *Ale myslím, že už byl potrestaný dost. Za svůj zločin, za pokus pomoci své rodině, už dostal od vás „lekci“ a ještě přišel o práci ve škole. Teď už mu jen berete schopnost pomáhat nám v dolech. A to si teď nemůžeme dovo-
lit. Měli byste ho pustit.*

O tom, kdy ho pustíme, si rozhodneme sami, odpovídá Šeng.

Li Wej výhrůžně vykračuje proti němu. *Tak to rozhodně-
te hned.*

Šeng a zásobovači váhají. I když jsou v přesile, Li Wej je nezpochybnitelně jedním z největších a nejsilnějších mužů v naší vesnici. Paže má svalnaté od dřiny v dole a je nejméně o hlavu větší než ostatní. I nyní proti nim stojí hrdě a vzpří-
meně a jeho pevné tělo je připraveno se prát. Ani trochu se nebojí souboje jednoho proti třem. Nebál by se, ani kdyby jich proti sobě měl deset.

Po krátké napjaté chvíli Šeng krčí rameny a ušklíbá se, jako by to celé byl jen velký vtip. *Máme práci,* říká až příliš nenuceně. *Zasloužil by si ještě víc, ale já na tohle nemám čas. Jdeme.*

Zásobovač, který až doteď držel služebníka, povoluje se-

vření a Šeng s ostatními se loudavým krokem vzdalují. Když si Šeng všimne mě, ptá se: *Jdeš s námi?*

Dnes jdeme jinudy, odpovídám a kynu hlavou směrem ke stezce.

Jak chceš, odpovídá.

Když jsou konečně pryč, Li Wej podává ruku ležícímu služebníkovvi, v jehož tváři se zračí hrůza. Chlapec rychle couvá a pak se dává na útěk. Strach mu dodal energii, kterou překonal dokonce i bolest. Li Wej se za ním dívá a pak se obrací zpátky k nám. Vypadá překvapený, že tady stále jsme. Vidí modrá roucha a uklání se, aby vzdal hold našemu vyššímu postavení. Když se narovná a spatří mou tvář, trochu mu tuhnou rysy.

To je jediná známka překvapení, kterou na sobě dává znát. Jinak je jeho chování dokonale uctivé a adekvátní situaci. *Odpusťte, učednice,* říká. *Spěchal jsem mu na pomoc. Asi jsem do vás vrazil. Doufám, že jsem vám neublížil.*

Přestože mluví k nám oběma, dívá se upřeně jen na mě. Má tak pronikavý pohled, až mám pocit, že mě jeho síla srazí k zemi. Nebo je to možná ještě dozvuk toho, jak se mi zatočila hlava, když jsem se ocitla v jeho blízkosti. Tak či onak nyní stojím proti němu a nejsem schopna se pohnout ani vydat hlásku.

Čang Ťing, která nemá ponětí, jak se cítím, se mile usmívá. *Nic se nestalo. Jsme v pořádku.*

To jsem rád, odpovídá. Už se otáčí k odchodu, když se najednou zarazí a ve tváři má směsici nejistoty a zvědavosti. *Doufám, že si nemyslíte, že jsem tomu chlapci neměl pomáhat?*

Bylo to od tebe velmi milé, odpovídá Čang Ťing zdvořile.

Třebaže tak odpověděla za nás obě, Li Wej se na mě dál dívá, jako by doufal, že něco dodám. Ale já nemůžu. Už je to

moc dávno, kdy jsem ho viděla naposled, a tohle náhlé a nečekané setkání mne zastihlo zcela nepřipravenou. Po chvíli trapného ticha Li Wej přikyvuje.

Tak dobrá. Přeji vám pěkný den, říká a odchází.

Jdeme s Čang Ťing dál a má tepová frekvence se pomalu vrací do normálu. *Moc jsi toho neřekla,* poznamenává. *Ty snad nesouhlasíš? Myslíš, že měl nechat Šenga a ty jeho kamarády, aby se mstili dál?*

Neodpovídám hned. Čang Ťing je o rok starší než já a celý život jsme téměř nerozlučná dvojka. Vždycky jsme si všechno říkaly. Skrývám však před ní jedno tajemství. Když mi bylo šest, vylezla jsem na starou shnilou boudu, před kterou nás matka obě mnohokrát varovala. Propadla se pod mnou střecha a já jsem zůstala uvězněná uvnitř. Poblíž nikdo nebyl a já jsem tam strávila dvě hodiny, vyděšená a přesvědčená, že tam zůstanu uvězněná navždy.

A pak se objevil on.

Li Wejovi bylo teprve osm, ale už pracoval v dole. Když za mnou toho dne přišel, vracel se zrovna z práce a jeho tělo bylo celé pokryté jemným zlatým prachem. Když mi podal ruku, zasvítilo na něj pozdní slunce, takže se celý třpytil a zářil. Už tehdy mě dojímalo všechno krásné a nové a z něj jsem byla jako uhranutá. Pomohl mi vyhrabat se z trosek a já jsem se díky jeho nenucenému úsměvu a vtipu brzy přestala stydět. Tehdy mezi námi vzniklo přátelství, které trvalo téměř deset let a nakonec se proměnilo v cosi mnohem hlubšího...

Fej? Čang Ťing se teď tváří nefalšovaně zmateně. Jsi v pořádku?

Odsouvám vzpomínky do pozadí a zbavuji se okouzlujícího obrazu zlatého chlapce. *V pořádku, lžu. Jenom nemám ráda takové násilí.*

Ani já ne, přitakává.

Zatáčíme na stezku mnohem užší než hlavní silnice vedoucí vesnicí, avšak i tato je tak často používaná, že je krásně prošlapaná a udusaná. Vede nás podél skalní stěny a nám se nabízí velkolepý pohled na okolní vrcholy. Je brzy ráno a ve vzduchu ještě visí mlha, která halí zem hluboko pod námi.

Zastavujeme se u cypřiše. Vypadá zeleněji a košatěji, než když jsem ho viděla naposledy. Už je totiž skutečně léto. Zahryzájí mě výčitky, že jsem tu tak dlouho nebyla. Zranitelný cypřiš se zarputile drží kamenného podloží a roztahuje větve jak do šířky, tak vysoko k obloze. *Vidíte jak hrdě stojí i v takových nehostinných podmínkách?* říkával nám otec. *Takoví musíme být i my, silní a odolní, bez ohledu na to, kde žijeme.* Chodívali jsme na večerní procházky jako rodina a tahle část stezky vedoucí kolem stromu byla naše oblíbená. Když naši rodiče zemřeli, rozptýlily jsme tady s Čang Ťing jejich popel.

Teď tady stojíme spolu, mlčíme a jen se kocháme výhledem a necháváme se hladit vánkem, který si pohrává s pichlavými větvemi stromu. Periferním viděním vnímám, že i tady má sestra mhouří oči, aby zaostřila. Sice to hrozně bolí, ale už musím něco říct. Jdu k ní a otáčím se, aby mi lépe viděla na ruce.

Jak dlouho už to trvá?

Okamžitě ví, o čem mluvím, a odpovídá se zasmušilým výrazem. *Já nevím. Nějakou dobu už ano. Měsíce. Nejdřív to nebylo tak zlé, spíš jsem jen občas viděla něco rozmazaně. Teď se to ale děje čím dál častěji a věci jsou rozmazané víc. Jsou dny, kdy vidím úplně dobře. Jindy je ale všechno jako v mlze a pokřivené, takže málem nepoznám, co mám před sebou.*

To se spraví, odpovídám s neochvějnou jistotou v hlase.

Smutně vrtí hlavou. *A co když ne? Co když je to jenom otázka času a já oslepnu jako ostatní? Co když bude kolem mě jenom tma? Oči se jí zalévají slzami a nepřítomně mrká. Měla*

bych to říct našim pánům a vzdát se pozice učedníka. Tak by to bylo čestné.

Ne! odpovídám. To nemůžeš.

Stejně to nakonec zjistí, trvá na svém. Umíš si pak představit tu potupu, až mě vyhodí na ulici?

Ne, opakuji, i když se kdesi uvnitř, v té vyděšené části sebe samé bojím, že má pravdu. Nikomu nic neříkej. Budu tě krýt a nějak to spravíme.

Jak? Usmívá se na mě velmi mile, ale já zároveň vidím smutek. Některé věci nedokážeš ani ty, Fej.

Odvracím se ze strachu, že se i mně zalijí oči slzami z bezmoci, kterou cítím nad osudem své sestry.

Tak pojed', říká. Neměly bychom přijít pozdě.

Jdeme dál po stezce vinoucí se po úbočí hory a já kráčím s těžkým srdcem. Jí to nepřiznám, ale tohle možná nebudu schopna zvládnout. Možná jsem schopná snít o neskutečných věcech a dokážu přenést svá vidění na plátno, ale ani já nedokážu vrátit někomu zrak. Je to velmi pokořující a depresivní a já se v téhle myšlence ztrácím natolik, že vůbec nevnímám dav lidí, do kterého jsme vešly.

Tahle stezka vedoucí po obvodu vesnice v jednom místě míjí stanici, kde zásobovači přebírají dodávky z města pod námi. Vypadá to, že před chvílí přišla po laně první dnešní dodávka, kterou budou zanedlouho rozdělovat. Přestože tohle je často důvodem k velkému nadšení, takovou spoustu lidí tu vídám jen málokdy, což mne přivádí na myšlenku, že se musí dít cosi výjimečného. Uprostřed moře nevýrazných hnědých šatů si najednou všímám modré skvrny, v níž poznávám další učednici – Minu. Tohle je její pozorovatelná.

Tahám ji za rukáv a upoutávám tak na sebe pozornost. Co se tu děje?

Před několika dny poslali správci dopis, v němž mu ozna-

movali, že potřebujeme více jídla a že nedávné snížení dávek nepřezijeme, vysvětluje Min. V téhle dodávce přišla i jeho odpověď.

Tají se mi dech. Správce lana. Jen vzácně se nám s ním daří komunikovat. To na něm závisí naše existence, on rozhoduje, jaké přijdou nahoru po laně zásoby z města. Bez něj bychom neměli nic. Správce je velký a mocný muž. Jistě nám pomůže.

Společně s ostatními sleduji, jak vrchní zásobovač rozmotává dopis stočený do ruličky, který přišel společně s jídlem. Rulička byla převázána jemnou zelenou stužkou, kterou zásobovač nyní křečovitě svírá v ruce, zatímco tiše čte. Na krátký okamžik nejsem schopna odtrhnout od ní pohled. Pak se však dívám muži do tváře. Jeho oči sledují řádek po řádku a jeho výraz mi prozrazuje, že zprávy nebudou dobré. Je na něm vidět, jak ho zaplavují emoce, nejvíce smutek a vztek. Konečně podává dopis asistentovi a stoupá si na bednu, aby chom mu viděli na ruce, až k nám bude mluvit.

Správce říká toto: „Dostáváte méně jídla, protože posíláte méně kovu. Pokud chcete více jídla, pošlete více kovu. To je rovnováha. To je čest. To je harmonie vesmíru.“

Vrchní zásobovač se odmlčuje, ale z toho, jak stojí, jak zvedá ruce, číší napětí, které nám prozrazuje, že ve zprávě se píše ještě něco jiného. Po několika vteřinách se s námi dělí i o zbytek dopisu, třebaže se zjevnou neochotou: *Váš návrh je urážkou štědrosti, kterou jsme vám po celé ty dlouhé roky projevovali. Trestem za ni bude snížení dodávek pro následující týden. Snad pak lépe pochopíte, co je to rovnováha.“*

Cítím, jak mi padá čelist, a všude kolem mě se rozpoutává panika. Ve tvářích všech se zračí šok a vztek a desítky rukou znakují tak rychle, že zachytávám jen útržky rozhovorů:

Snížení? Nejsme schopni přežít ani s tím, co máme...

Copak jsme schopni dodávat víc kovu? Naše horníky postihuje slepota a...

Není to naše vina, že nejsme schopni těžít víc! Proč bychom měli být trestáni za...

Víc toho nejsem schopna sledovat. Vztekly dav se obrací na hlavního zásobovače a všichni postupují k místu, kde stojí na provizorním stupínku.

To je nepřijatelné! znakuje jedna žena rozohněně. *Tohle nebudeme tolerovat!*

Hlavní zásobovač se na ně dívá unavenýma očima. Vznáší se kolem něj aura jakési rezignace. Ani jemu se nelíbí, jak se věci vyvinuly, ale jak to má změnit? *A co chcete dělat?* odsekává. Když nepřichází žádná okamžitá odpověď, dodává: *Všichni se teď musíme vrátit do práce. Jedině tak přežijeme. Je to, jak říká: Jestli chceme více jídla, potřebujeme více kovu. A ten nezískáme tím, že si budeme stěžovat a postávat tu.*

Tohle rozčílilo jednoho z mužů stojících nedaleko stupínku. Má na sobě špinavé hornické šaty. *Já jdu dolů!* prohlašuje s brunátnou tváří. *Přinutím správce, aby nám to jídlo dal.*

Lidé okolo něj, uchvácení silou jeho odhodlání, souhlasně přikyvuji. Hlavní zásobovač však zůstává klidný, přestože ve tváři má čím dál nevrzivější výraz. *A jak?* ptá se. *Jak se dostaneš dolů? Po laně?* Odmlčuje se a významně sjíždí muže pohledem od hlavy k patě. Všichni vědí, že lano unese jen asi třicet kilogramů. *Pod tvou váhou praskne a pak nebudeme mít nic. Možná, že by se dolů dostal tvůj syn. Možná bys ho tam mohl poslat, aby za nás jednal. Kolik že mu je? Osm?* Těmi slovy si od horníka, který se ke svému synovi chová velmi ochrannitelsky, vysloužil užaslý pohled. *Ale jestli nechceš v koši riskovat život ani životy svých nejbližších, mohl bys dolů slézt.*

Hlavní zásobovač bere do ruky kámen o velikosti pěsti a hází ho k okraji skály a místu, kde je malý výstupek. Ká-

men naráží na skálu a bere s sebou malou lavinu dalších, z nichž některé jsou dokonce mnohem větší. Všechny se společně s mrakem prachu valí do hlubiny, na jejíž dno nikdo nedohlédne. Všichni obyvatelé vesnice vědí, že okraj skály je velmi nestabilní. Takhle informace se objevuje v záznamech už celé roky. Někteří z našich předků, kteří ještě slyšeli, se pokusili sešplhat dolů, přičemž zjevně doufali, že díky sluchu poznají, že se blíží lavina. I oni však měli ze skály respekt.

Jenomže to bys riskoval, že tě rozdrtí lavina padajících kamenů dřív, než budeš mít možnost říct správci, co máš na srdci. Ještě někdo chce jít dolů? ptá se hlavní zásobovač a rozhlíží se. Není překvapením, že nikdo neodpovídá. *Tak se vraťte do práce. Vytěžte víc železa, abychom mohli navrátit rovnováhu, jak řekl správce.*

Dav se pomalu rozchází a všichni se vydávají plnit své úkoly, včetně Čang Ťing a mě. Zatímco jdeme, myslím na to, co bylo řečeno o rovnováze, a jak nemáme jinou možnost než dělat to, co řekl správce. Jsme mu vydáni na milost – jemu a lanu. Je tohle skutečně rovnováha, nebo je to vyděračství?

Přicházíme s Čang Ťing k dolu, kde se konečně rozdělujeme. Mává mi na rozloučenou a mizí v temnotě jeskyně a mne bodá u srdce, když se za ní dívám. Tohle je už nějakou dobu její stanoviště – hluboko v dole, kde pozoruje horníky při jejich každodenní dřině. I když se samozřejmě hlídá a nepouští se nikam, kde je to nebezpečné, stejně mám o ni strach. K nehodám dochází stále, i když si všichni dávají pozor. Kdybych mohla, hned bych si s ní vyměnila místo, ale starší by mi to nedovolili.

Nedávno jsem byla přidělena na stanoviště přímo před dolem. S tím, jak roste počet nehod a nespokojenost s nedostatkem jídla, chtěli starší, aby se tady dívaly ještě jedny oči.

Má práce je sledovat morálku horníků a monitorovat všechny nehody i množství vytěženého kovu. Mé předchozí stanoviště bylo uprostřed vesnice a tohle je v porovnání s ním obvykle mnohem klidnější.

Usazují se na pařezu uschlého stromu stojícího vedle vchodu do dolu. Je to tady pohodlné a já mám dobrý výhled jak na důl, tak na zalesněnou stezku, po níž jsme prve s Čang Ťing přišly. Nedaleko od ní mi nyní do oka padl shluk bílých horských orchidejí s růžově lemovanými květy, které konečně vykvetly. Mají kalichy ve tvaru pohárků a jejich barva pěkně vyniká na pozadí zeleného a hnědého podrostu. Tady nahore jen málokdy něco kvete a já trávím většinu dne tím, že si ty orchideje do detailů prohlížím a vštěpuji do paměti. V duchu si zkouším různé způsoby, kterými bych je namalovala, kdybych si někdy mohla dopřát takový luxus. Někdy v duchu sním o tom, že maluji ještě fantastičtější výjevy, jako třeba celé pole orchidejí táhnoucí se k obzoru jako růžový koberec.

Mou pozornost najednou upoutává rychlý pohyb u vchodu do dolu a vrací mne do reality. Na okamžik mne napadá, jestli jsem neztratila pojem o čase tak moc, že by už horníci šli ven na oběd. To je totiž chvíle, kdy mám asi nejvíce práce. Ale ne – ještě není ani zdaleka poledne a z dolu vycházejí jen dva muži, jeden mladý a jeden starší. Ani jeden si mě nevšimá, sedím mimo jejich zorné pole.

Jeden z nich je Li Wej a já žasnu, že ho dnes potkávám už podruhé. Naše životy se před časem začaly ubírat tak odlišnými cestami, že už ho v podstatě nevidám vůbec. Ten starší muž s ním je jeho otec, Pao. Je na něm poznat, že celý život pracoval v dole. Má silné tělo i charakter, který mu pomohl všechny ty roky přežít, ale tvrdá práce si taky vybrala svou daň. Už nestojí tak vzpřímeně jako kdysi a navzdory odhod-

lanému pohledu tmavých očí je na něm znát téměř hmatatelné vyčerpání.

Když mám nyní možnost si je prohlédnout vedle sebe, uvědomuji si, jak by Li Wej klidně mohl být připomínkou toho, jak asi Pao vypadal v mládí. Z Li Weje stále ještě číší mladická síla a není na něm vidět ani stopa únavy. Černé vlasy má stažené do stejného úhledného culíku jako ostatní horníci, třebaže pár pramínek mu z něj vyklouzlo a přilepilo se mu na tvář vlhkou potem. Na kůži i na oblečení se mu třpytí jemný zlatý prach z dolu, téměř stejně jako tehdy dávno, když jsem byla ještě dítě. Světlo si s ním doslova hraje a já cítím, jak se mi svírá hrud.

Pao otáčí hlavu a odhaluje ještě vlhký rudý šrám na čele. Li Wej se nejprve ujišťuje, že jeho otec dokáže sám stát, a pak mu začíná čistit ránu čímsi, co vylovil z malého plátěného váčku. Li Wej má hbité prsty, což představuje velký kontrast k jeho velikosti a síle. Jeho dotyky jsou jemné a otcova rána je brzy čistá a ovázaná.

Takhle to dál nejde, říká mu Li Wej, když je hotový. *Mohlo tě to zabít.*

Nemohlo, znakuje Pao odpověď s téměř paličatým výrazem. *Nic se nestalo.*

Li Wej ukazuje otci na čelo. *Něco se stalo! Kdybych na poslední chvíli nezasáhl, mohlo to být o hodně horší. Už v dole nemůžeš pracovat.*

Pao však zůstává neoblomný. *Můžu a budu! Vidím dost na to, abych mohl dělat svou práci. Na ničem jiném nezáleží.*

Ale tady nejde jenom o tvou práci. Li Wej vypadá, jako by se musel velmi ovládat, aby zůstal klidný, v očích však má téměř paniku. *Nejde jenom o tvůj život. Tady už jde o životy ostatním. Ohrožuješ je už jen tím, že tam s nimi dole jsi. Vykašli se na tu svou hrdost a jdi do důchodu.*

Hrdost je to poslední, co mi zůstalo, odpovídá Pao. To poslední, co zůstalo nám všem. Všechno ostatní nám berou. Slyšel jsi tu poslední zprávu o jídle, ne? Když nám teď snížili příděl, potřebují mě dole ještě víc. A taky že tam půjdu – a budu konat svou povinnost. Nehodlám sedět na náměstí s ostatními žebráky. A tobě nepřísluší říkat svému otci, co má dělat, hochu.

Li Wej se neochotně uklání, ale je zjevné, že je to z úcty k otci, nikoli ze souhlasu. Pao se následně otáčí a vrací se do dolu. Jeho syn za ním jen nevěřičně hledí.

Tajím dech. Jejich rozhovor byl dokonalou kopií toho, který jsem měla před chvílí s Čang Ťing. Pao je dalším vesničanem, který přichází o zrak.

Jakmile je jeho otec z dohledu, Li Wej udeří pěstí do drsné kůry stromu rostoucího u vchodu do dolu. Od doby, kdy jsme byli děti, jsem ho už párkrát viděla takhle impulzivně jednat. Tahle gesta jsou výsledkem ztráty kontroly, když s ním cloumají emoce, a jsou obvykle neškodná. Až na to, že když nyní jeho pěst naráží do kůry, vytryskne krev a on překvapeně uskočí. Uvědomuji si, že občas se na stromy věší vzkazy a upozornění, takže zřejmě vrazil pěstí do starého hřebíku. Automaticky vyskakují a zvedám ze země plátěný váček, který přinesl, aby ošetřil otce.

Co to děláš? znakuje Li Wej, i když mu z ruky kape krev. Z jeho překvapeného výrazu je mi jasné, že o mé přítomnosti neměl tušení.

Nemluv, kárám ho. A nehýbej se.

K mému úžasu poslouchá a přestává se hýbat, abych mohla ošetřit. Má pořezanou pravou ruku, což by pro horníka mohlo znamenat katastrofu. Když mu však ránu čistím, vidím, že je poměrně mělká. Skoro jako když se občas říznu o papír v Pavím dvoře. Takové rány sotva projdou kůží, ale teče z nich spousta krve. Starý hřebík je však mnohem ne-

bezpečnější než papír, a i když jsem ránu vypláchla vodou a téměř celou vysušila, mám strach, aby nepřišla infekce. Spěchám ke svému pařezu, vracím se s malým váčkem a hledám prsty mezi krabičkami s pigmentem. Když nacházím tu správnou – žlutou –, sypu mu na ránu trochu prášku a teprve pak mu ji obvazuji. Jakmile obvaz naposledy utáhnu, otáčím mu ruku ve svých a naposledy ji prohlížím. Jeho prsty se začínají proplétat s mými a já ucuknu.

Co to mělo znamenat? ptá se Li Wej, zatímco strkám krabičku zpátky do váčku.

To je pigment do jedné speciální barvy. Tu barvu získávám z kořene, který má zároveň léčivé účinky. Jednou jsem viděla, jak ho můj mistr sypal do rány. Zabrání infekci. Už mu neříkám, že je ten pigment nesmírně vzácný a že bych ho vlastně ani neměla nosit ven na pozorování. Ale mistři v nejbližší době inventuru neplánují a já doufám, že najdu důvod, jak zdůvodnit, že už mi dochází.

A nebudeš mít problémy, že jsi zasáhla do dění? ptá se Li Wej. *Že jsi jednala s horníkem?*

Jeho slova mě lekají. Všechno se událo tak rychle, že jsem ani neměla možnost uvědomit si, co dělám. Právě jsem porušila naše základní příkázání, zasáhla jsem do dění, když mým úkolem bylo jen pozorovat. Kdyby to zjistil můj mistr nebo třeba nějaký jiný, měla bych velký malér.

Tak z toho budu mít problém, no, odpovídám nakonec. *Je to moje rozhodnutí.*

Takhle si tě nepamatuju. Vzápětí si ale uvědomuje, jak to znělo hrubě. *Promiň.* Znovu se rozmáchne rukama a teprve pak se zeptá: *Asi jim budeš muset říct o tátovi, že? Že ztrácí zrak.*

Li Wej má pravdu. Technicky je přesně tohle součást mé práce. Měla bych hlásit všechno, co jsem viděla, včetně jejich rozhovoru. Poznám, že i když to Li Weje hodně bolí, v du-

chu si přeje, abych zprávu o jeho otci skutečně podala. Sňalo by to z něj tíhu odpovědnosti a Pao by konečně musel odejít z dolu do bezpečí. Myslím na starcova slova a na to, kolik pro něj znamená jeho hrdost. A pak si vzpomenu na Čang Ťing a její obavy, že svět zjistí, jak na tom je. Pomalu vrtím hlavou.

Nic neřeknu. Chvilí váhám a pak pokračuju. A ty bys na něj neměl být tak tvrdý. On se jenom snaží dělat to, co dělal celý život. To je ušlechtilé.

Li Wej na mě nevěřičně hledí. *Ušlechtilé? Vždyť ho to za-bije!*

Pracuje, aby pomohl ostatním, trvám na svém.

Aby pomohl ostatním? ptá se, stále ještě vytočený. My tam dřeme jako otroci, riskujeme životy, házíme za hlavu všechny sny, abychom ostatní nakrmili. Na našich bedrech leží naděje celé vesnice i její obavy. Když nebudeme pracovat, budou všichni hladovět. To není pomáhání. A už vůbec to není ušlechtilé. To je jednání člověka, který nemá jinou možnost. Člověka, který je v pasti. Už jsi tak dlouho mezi umělci, že jsi zapoměla, jaké to tady pro nás ostatní je.

To není fér, odpovídám a cítím, jak i ve mně roste vztek. Moc dobře víš, že naše práce je pro přežití celé vesnice stejně důležitá. A samozřejmě že vím, jaké to horníci mají! To je totiž podstata toho, co dělám: pozoruji všechny kolem.

Pozorovat a zažít jsou dvě různé věci. Li Wej vztekle ukazuje na můj suchý strom. Ty si tam každý den sedíš a z bezpečí pozoruješ ostatní. A protože se na nás díváš, myslíš si, že nás chápeš. Ale to není pravda. Kdybys nás chápala, nikdy bys...

Není schopen to doříct, tak to dělám za něj. Nikdy bych se nepovyšovala? Nikdy bych nepřijala místo, které mě i mou sestru dostalo z té naší rozpadlé chatrče a přineslo nám oběma uznání a pohodlí? Místo, na kterém jsem konečně mohla ukázat, co umím? Co je špatného na tom, že jsem chtěla lepší život?

Chvilí neodpovídá. Pak se ptá: *A máš ho, Fej? Máš lepší život?*

Vzpomínám na ty letní dny, kdy jsme se společně váleli v trávě, drželi se za ruce a povídali si o budoucnosti. Tehdy jsem umělcům dělala jen poslíčka. Mé postavení ve vesnici se změnilo až poté, co mi oficiálně nabídli místo učednice, čímž mě povýšili z členky hornické rodiny na následnici mistra Čchena. Bylo to krátce poté, co mí rodiče zemřeli, a my jsme s Čang Ťing bydlely v malé chatrči. Dostávaly jsme ty nejnížší přiděly jídla a čekaly na výsledky přijímacích zkoušek z Pavího dvora. Starší byli tak uchvázeni mým talentem, že přijali i Čang Ťing, třebaže nebyla tak nadaná jako já. Tenhle okamžik mi dal víc, než jsem kdy mohla chtít, ovšem s jedinou výjimkou. Umělci mohou uzavírat sňatek jen s umělci.

Máš lepší život? ptá se Li Wej znovu.

V mnoha ohledech ano, odpovídám nakonec a je mi zle z bolesti, která se mu zračí v očích. Ale copak jsme mohly dělat něco jiného? Já jsem tu příležitost musela vzít. A to znamenalo přinést oběti. Takový je život, Li Weji. Takhle to tady je přece odjakživa.

Možná je načase něco změnit, odsekává. Couvá ode mě, neboť z dolu začínají vycházet horníci mířící na oběd. Dívám se za ním, dokud se neztratí v davu, a uvažuji, co asi myslel tím, že by se něco mělo změnit. Systém, který drží Paa i ostatní v dolech? Nebo systém, který nám brání být s Li Wejem spolu? V příštím okamžiku si uvědomuji, že to je jeden a tentýž systém.

Horníci se usadili v malých hloučcích, jedí a povídají si a já se mezi nimi pokud možno nenápadně proplétám ve snaze sledovat jejich rozhovory a posbírat všechny možné informace. Přitom se snažím nemyslet na to, co říkal Li Wej.

Právě ve chvílích, kdy je kolem takový ruch, je nejdůležitější dodržovat pravidlo pozorovat a nezasahovat.

Když se nakonec vracím ke svému pařezu, musím se dvakrát ujistit, že mě nešálí zrak. Kdosi na něj vzal nůž. Původně hladké a zvětřelé dřevo nyní zdobí rytina chryzantém, ale pozoruhodná. Dřevorytu se v mé škole nikdo příliš nevěnuje, ale mé oko umělkyně si jednoduše nemůže nevšimnout, s jakou zručností a smyslem pro detail kdosi vyřezal každický okvětní lístek téhle královny všech květin. Květiny, kterou znám jen z knih. Tyhle chryzantémy jsou překrásné a jsou o to úžasnější, že je někdo dokázal vytvořit za tak krátkou dobu.

Vzdychám, protože vím, kde se tady vzaly. Kdykoli jsme se dříve s Li Wejem pohádali, usmířovali jsme se tak, že jsme si dali nějaký dárek. Ten můj měl vždy podobu kresby, třebaže tehdy jsem mohla malovat jen tím, co mi poskytla matka příroda. On mi vždycky něco vyřezal. Tahle výměna neproběhla jen jedinkrát, toho dne, kdy jsem mu řekla, že přijmu místo učednice a že si ho tedy nikdy nebudu moct vzít. Tehdy jsme se pohádali a já jsem mu na usmířenou namalovala zvenku na dveře chryzantémy. Od něj jsem ale nedostala nic.

Teď prsty přejíždím po rytině stejných květů a žasnu, jak se za ty roky zlepšil. Zaplavuje mě směs pocitů a vzpomínek, které nakonec neochotně zapuzuji, abych mohla pokračovat v pozorování.

KAPITOLA 3

LI WEJ I JEHO OTEC mi zůstali v hlavě až do večera, kdy jsme se společně s Čang Ťing vrátily do školy. Při pohledu na ni se mi okamžitě vybavuje Pao i to, jak se oba zoufale snaží skrýt svou částečnou slepotu před ostatními obyvateli vesnice. Kolik takových asi ve vesnici je? Kolik místních obyvatel se už vydalo na pomalou cestu do temnoty?

Když se pouštíme do večerní práce spočívající v zaznamenávání událostí dnešního dne, dělá mi problém soustředit se. Neustále odbíhám myšlenkami kamsi pryč a malovat výjevy, které potřebuji, je velmi těžké. Všimne si toho i mistr Čchen, když jde kolem.

Už jste opět zasněná, Fej? ptá se, ale s laskavostí v hlase. Představujete si nádherné barvy a divy, které byste malovala raději?

Ano, lžu, protože nemám chuť mu říct, co se mi skutečně honí hlavou. Omlouvám se, mistře. Je to neodpuštělné.

Mysl, jako je ta vaše, která si dokáže vážít krásných věcí a představit si je, není ani v nejmenším něco, za co by se měl člověk omlouvat, odpovídá. Naneštěstí však na tomto místě není právě užitečná. Takový je náš osud.

Pokorně se ukláním. *Nepůjdu spát, dokud nebude mé dílo bezchybné.*

Ostatní dívky už všechny spí, když se i já konečně vrátím do své ložnice. Když jsem konečně v posteli, uvědomuji si, že jsem nestačila zkontrolovat práci Čang Ťing. Když jsem dokončila svou, byla jsem tak unavená, že bych jí stejně asi příliš nepomohla. Ráno budeme mít se svými záznamy ještě spoustu práce a já si do hlavy ukládám připomínku, abych na ni už znovu nezapomněla. Pak mne rychle zmáhá spánek, avšak ani v něm nenacházím pokoje.

Zdá se mi, že kráčím polem růžových orchidejí, stejným, jaké jsem si představovala ve dne. Květy se následně mění v chryzantémy a jejich okvětní plátky jsou tak sytě barevné a opojné, že je musím prsty pohladit. Brzy vycházím z pole na stezku vedoucí po úbočí hory. Ta mne vede k zásobovacímu lanu, kde se dnes ráno shromáždil dav. Ten je tu i nyní a čeká na důležitou zprávu. Až na to, že tentokrát stojím na pódiu já a jsem nucena sdělovat vesničanům strašlivou novinu. Moje znakoví ruce se pohybují velmi rychle a sama mám potíže uvědomit si, co jim vlastně říkám. Vnímám jen to, že má zpráva mluví o smutné budoucnosti, ještě horších podmínkách a nulové naději na zlepšení. Když končím, nacházím odvahu podívat se kolemstojícím do tváří a z toho, co vidím, se mi tají dech.

Všichni na mě hledí prázdnýma očima s panenkami potaženými bílou mlhou. A třebaže mají obličej otočené směrem ke mně, je zjevné, že mě nikdo z nich nevidí. Všichni kolem mě jsou slepí. Jedině já mám všechny smysly. Ve tvářích vesničanů se zračí zoufalství a všichni najednou otevírají ústa.

To, co následuje pak, se nepodobá ničemu, co jsem kdy zažila. Je to pocit částečně připomínající vibrace, ale zároveň cosi mnohem víc. Jako by to zasahovalo část mého mozku,

o jejíž existenci jsem neměla ponětí. Nedokážu to popsat slovy, nejsem schopna tenhle zážitek formulovat. Vesničané otevírají ústa ještě víc a onen pocit nabírá na intenzitě, tepe mi v uších. Začíná mě bolet hlava. A pak všichni, znovu jako jeden, ústa opět zavrou. Cítím tlak na hrudi, jako bych se spojovala s něčím nebo někým velmi daleko.

A pak i já vidím jen tmu.

Zmocňuje se mě panika, dokud si neuvědomím, že jsem se jednoduše probudila, a rozhlížím se po dívčí ložnici. Sedám si na postel, lapám po dechu, rozhlížím se kolem sebe a čekám, až mé oči přivyknou tmě. Přes záclony ke mně proniká mdlé měsíční světlo a já konečně vidím dost, abych rozeznala věci kolem sebe. Čang Ťing klidně spí vedle mě a stejně tak dívky za ní.

Jenomže cosi je jinak. Na samé hranici mého smyslového vnímání něco je a já hledám a snažím se vnímat vše v temném pokoji. Znovu cítím totéž – ten samý pocit jako ve snu, cosi jako vibrace, ale vibrace to nejsou. Až na to, že teď je to mnohem méně intenzivní. Nebolí mě z toho hlava a je to takové mělké. Navíc to neustále přichází a zase mizí. Když se dívám na Čang Ťing, uvědomuji si, že ten pocit, který vnímám, je jakoby spojený s jejím dechem. Chvíli si ji prohlížím, sleduji ji a snažím se porozumět tomu, co zažívám.

Odpověď však nenacházím, snad vyjma vtíravého vysvětlení, že jsem jednoduše přetažená. Nakonec se svalím zpátky na postel a přetáhnu si přikrývku přes hlavu, abych zakryla světlo měsíce. Zvláštní pocit slábne. Bezděčně si přes hlavu dávám polštář a zakrývám si uši a onen pocit slábne natolik, že ho konečně mohu zcela ignorovat a usínám. Tentokrát se mi nic nezdá.

Přichází ráno a nás budí běžným způsobem služebník stojící v hale, který otáčí klikou připojenou k zařízení schop-

němu rozvibrovat čela našich postelí. Dnes je však cosi jinak. Společně se známými vibracemi znovu přichází ten zvláštní pocit, což mne zcela šokuje. Je stále tady. To, co vnímám teď, zatímco rám mé postele klepe o stěnu, je však jiné než v noci. Je to ostré a krátké, oproti dlouhému táhlému čemusi, co vycházelo z otevřených úst shromážděného davu. Klekám si, prohlížím třesoucí se rám postele a snažím se pochopit, jak vzniká ten druhý efekt. Čang Ťing mi klepe na paži a já se lekám.

Co to děláš? znakuje.

Co je to? ptám se a ukazuji na postel. Dívá se na mě a je zmatená a já si uvědomuji, že služebník už přestal točit klikou. Dychtivě třesu rámem postele, aby začal znovu narážet do zdi. Ke svému překvapení tak znovu vytvářím stejný efekt, i když v menší intenzitě, a okamžitě se obracím k Čang Ťing, jako by mi to mohla vysvětlit. *Co je to?* opakuji.

Co myslíš? ptá se, nyní už naprosto zmatená.

Mlátím postelí o zeď s ještě větší silou a zesiluji onen podivný efekt. Jenomže Čang Ťing ho zjevně nevnímá. Jen se na mě dívá čím dál nechápavěji.

Ty to necítíš? ptám se.

Mračí se. *Máš rozbitou postel?*

Ostatní dívky se už mezitím oblékly a některé pomalu odcházejí na snídani. Spěcháme s Čang Ťing, abychom je dohonily, a navzájem se kontrolujeme, jestli nemáme zmačkaná roucha a jestli nám někde netrčí vlasy. Máme je stejné, jemné a černé, a rády vyklouznou ze spinek. Čang Ťing na mně pozná, když mě něco trápí, takže se mě v jídelně ptá, jestli jsem v pořádku, ale já namísto odpovědi jen vrtím hlavou. Částečně i proto, že nedokážu vysvětlit, jak se cítím. Z části je to proto, že jsem po příchodu do jídelny okamžitě jako omráčená a nejsem schopna mluvit.

Ať už to ráno jdeme kamkoli a děláme cokoli, ty cizí pocity jsou stále se mnou. Způsobují je různé věci a neustále mění podobu. Například dva porcelánové hrníčky, které se srazily. Pohyb dveří, kterými vchází služebníci. Kaše, když dopadá do misky. Nohy došlapávající na podlahu. Kašlající lidé. Nejprve jsem byla zvědavá, v jaké podobě se ten pocit objeví příště, a fascinovalo mě spojovat všechny ty příčiny s následným efektem. Brzy mě ale zase rozbolela hlava a já jsem znovu ztracená v oceánu vjemů. Nedokážu je všechny zpracovat a nejsem schopna vlastně ani jíst. Nakonec dojdám kaši jen díky hluboce zakořeněnému vědomí, že jídlo je důležité.

Když vcházíme do ateliéru, je počet vjemů najednou menší, nicméně ani teď nemizí úplně. Naším cílem je dokončit včerejší záznam a dokonce i dotyk mého štětce na plátně vytváří jakýsi efekt, třebaže téměř neznatelný. Když už skoro končím, objevuje se mnohem intenzivnější a velmi nepřijemný pocit – trnou mi z něj zuby a já vyděšeně zvedám hlavu. Okamžitě nacházím jeho zdroj: jeden z učedníků upustil keramickou nádobu s barvou a ta se na zemi proměnila v hromadu střepů zalitých hustou hmotou. Jsem jediná v místnosti, tedy kromě těch, kdo pracují hned vedle něj, jejíž pozornost incident upoutal.

Jsem jako u vytržení. Vzpomínám si, jak jsem dnes v noci ztlumila ty nepříjemné podněty tak, že jsem si přitiskla na uši polštář. Teď si je zakrývám rukama a k mému úžasu intenzita podnětů znovu milosrdně klesá na snesitelnou míru. I když tu úlevu vítám, srdce se mi divoce rozbuší, protože mi dochází, co to znamená. Vnímám, když se srazí dva předměty, reagují na to moje uši... je to skoro stejné jako to, co se píše ve starých textech, jako když lidé popisují...

... zvuk.

Okamžitě vrtím hlavou nad tím, že mě vůbec napadlo něco tak absurdního. Je to směšné a nemožné. Skoro tak přitážené za vlasy, jako bych řekla, že mi narostla křídla.

Není vám dobře? znakují mi před očima ruce mistra Čchena.

Uvědomuji si, že mám ruce stále přitisknuté k uším, a rychle je dávám dolů. *Jen mě trochu bolí hlava, lžu. Nic to není.*

Chvíli mne zkoumá svým pronikavým pohledem a pak se obrací k mému dílu. Dokonce i já vidím všechny nedokonalosti. Když pak mistr bere do ruky štětec a opravuje mé lajdáctví, krve by se ve mně nedořezal. Když je hotov, říká mi: *Dnes už si odpočíte.*

Vnímám, jak užasle třeštím zrak. Učili nás, že nic není důležitější než splnit si své povinnosti. Na lůžko by nás mohla upoutat snad jen ta nejzákeřnější nemoc. Horníci, kteří nás živí, nikdy nic takového jako den volna neviděli.

Mistr Čchen se usmívá. *Zjevně dnes nejste ve své kůži. Máte to napsáno na čele. Jste jedna z nejtalentovanějších umělkyně, jakou jsem za poslední roky viděl. Raději přijdu o jeden den vaší práce, než abych riskoval, že budete nemocná delší dobu. V kuchyni vám uvaří čaj a dají něco na tu hlavu. Zbytek dne můžete strávit odpočinkem a při studiu.*

Nemohu dělat nic, než s úklonou přijmout tento projev maximální šlechetnosti. Cítím se trapně, že jsem byla vyčleněna z kolektivu, ale ještě víc se mi ulevilo, že nebudu muset čelit náporu života vesnice.

Děkuji, mistře, odpovídám.

Mám nápad, dodává. Asi se projdu a budu pozorovat na vašem stanovišti. A kdyby náhodou ne, máme tam vaši sestru, takže vaše část dolu nezůstane bez dohledu.

Mou sestru! Při jeho slovech se mě zmocňuje panika. Po-

kud je tady mistr Čchen, určitě už přišli i ostatní starší. Včera večer jsem nestačila zkontrolovat práci Čang Ťing a slíbila jsem si, že to udělám dnes ráno. Dívám se na druhou stranu místnosti, kde se právě mistryně Lien pomalým krokem blíží k plátnu Čang Ťing. Zoufale hledám, jak bych upoutala její pozornost, cokoli, čím bych Lien zpomalila, abych mohla Čang Ťing zachránit jako vždy. Třeba někdo vyčerpáním omdlí. Třeba sem vtrhne další služebník s informací, že zase někdo kradl jídlo.

Nic z toho se však neděje. Mistryně Lien se zastavuje vedle mé sestry a já se nejsem schopna pohnout z místa, nejsem schopna jí pomoci. Tohle postavení je pro mě zcela nezvyklé a děsivé. Čang Ťing vypadá klidně, ale já jí v očích vidím strach. Myslím, že je stejně jako já připravená, že se na ni Lien vztekle oboří, že ji nařkne – a mě taky – z podvodu, kterého se skutečně už nějakou dobu dopouštíme. Ale ani to se neděje. Mistryně Lien si práci mé sestry dlouho, strašně dlouho zkoumavě prohlíží a pak pokračuje dál. Mám co dělat, aby se mi úlevou nepodlomila kolena.

Vše pokračuje jako obvykle a učedníci po chvíli začínají odnášet plátna směrem k centru vesnice. Balí se tak rychle, že nemám příležitost prohlédnout si práci Čang Ťing. Modlím se, aby dnes byl její šťastný den. Mávám jí na rozloučenou a pak podle instrukcí mistra Čchena mířím do kuchyně pro čaj. Mistři i učedníci sem chodí jen velmi zřídka, a zatímco čekám, služebníci kmitají kolem mě a postupně se mi uklánějí. Oblečení mají špinavé od tuku a kouře a ne o mnoho lepší než to, co nosí horníci. Jedna z kuchařek prudce pokládá kovovou konvici na hořák a výsledný efekt je tak silný, že sebou trhnu a skřípu zuby.

Konečně mi starší služebnice uctivě přináší šálek léčivého čaje. Přestože má ze mě takový respekt, že se bojí mi pohléd-

nout do očí, vysvětluje mi, že bych měla čaj rychle vypít a jít si lehnout. Jestli mě do šesti hodin nepřestane bolet hlava, můžu si přijít pro další. Děkuji jí a беру si čaj s sebou, nejdu ovšem do ložnice.

Místo toho mířím do školní knihovny a po cestě opatrně usrkávám čaj. Ještě jsem se zcela nezabavila dřívějšího podezření, že by onen pocit mohl působit zvuk, přestože můj mozek naprosto jasně ví, že to je nemožné. Usuzuji, že tohle je zřejmě moje poslední možnost, jak zjistit, co se mi děje, protože nemám koho požádat o pomoc. Navíc by to asi nebyl dobrý nápad. Kdybych popsala, co zažívám, byla bych prohlášena za šílenou.

Když vstupuji do knihovny, dopíjím poslední zbytek čaje. Okamžitě mířím do oddělení s nejstaršími knihami. V něm najdu spisy z doby, kdy naši lidé ještě slyšeli. Už jsem se jimi jednou v rychlosti probírala a teď hledám jednu konkrétní autorku. Její slova mi dříve nic neříkala, ale nyní jsou možná mou jedinou nadějí.

Ta spisovatelka se jmenovala Feng Ťie a přišla o sluch jako jedna z posledních. V knihovně jsou od ní tři svitky a já si je беру všechny a usazuji se ke stolu. Mám radost, protože má bolest hlavy ustoupila. Pouštím se do prvního textu:

Chtěla bych napsat nějaké velké moudro, chtěla bych napsat, že jsem porozuměla tomu, proč nás stihla tak strašlivá tragédie. Žádné vysvětlení však nemám.

Zvedám hlavu a přemýšlím nad jejími slovy. Celý život slyším, že ztráta sluchu mého lidu byla velkou tragédií, ale já jsem to nikdy takhle neviděla. Vlastně jsem o tom nikdy takhle nepřemýšlela, protože člověku nemůže chybět něco, co nikdy nepoznal.

Feng Ťie pokračuje: *Ti, kdo jsou moudřejší než já, již*

Vážení čtenáři,

právě jste si přečetli přesně deset tisíc slov, jež jsme vám na základě svolení autora mohli nabídnout jako bezplatnou ukázkou. Pokud chcete číst dál, stačí maličko: koupit si tuto knihu u vašeho oblíbeného prodejce elektronických knih. Přejeme příjemný čtenářský zážitek!